

Gdańsk, 30.06.2023

prof. dr hab. Katarzyna Józefowicz
Wydział Rzeźby i Intermediów
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

**Ocena dorobku dydaktycznego, artystycznego oraz organizacyjnego dr Anny Bujak
sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym wszczętym przez Radę Dyscypliny
Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.**

Urodzona w Opatowie dr Anna Bujak jest absolwentką trzech wydziałów na dwóch uczelniach. Wydziału Sztuki Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, na którym w 2006 roku obroniła pracę dyplomową w pracowni malarstwa prowadzonej przez prof. Ewę Pełkę. W 2008 roku na tej samej uczelni, na Wydziale Humanistycznym uzyskała drugi tytuł magistra, tym razem z historii. Jej edukację dopełniły studia na Wydziale Malarstwa i Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu początkowo na kierunku Malarstwo, a później na kierunku Rzeźba, zakończone dyplomem zatytułowanym "Archeologia form" zrealizowanym w 2011 roku w pracowni rzeźby prof. Christosa Mandziosa, dopełnione powstałym pod opieką dr hab. Przemysława Pintala prof. ASP aneksem z rysunku. Przywołane doświadczenia edukacyjne wskazują wielowątkowość zainteresowań i doświadczeń artystki. Są źródłem wiedzy i umiejętności ale też złożoności badań stanowiących punkt wyjścia wielu późniejszych jej działań twórczych jak również doskonałą bazą do pracy ze studentkami/studentami, bowiem w 2011 r. Anna Bujak rozpoczęła pracę na macierzystym Wydziale. W dniu 16.02.2017 roku uchwałą Rady Wydziału Malarstwa i Rzeźby ASP we Wrocławiu Anna Bujak uzyskała stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastycznej w dyscyplinie sztuki piękne przedkładając pracę doktorską zatytułowaną „Metafory cienia”. Praca powstała pod opieką promotorską prof. Janusza Kucharskiego, a promotorem pomocniczym była dr hab. Magdalena Grzybowska prof. ASP.

Dwanaście lat pracy na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, obecnie na Wydziale Rzeźby i Mediacji Sztuki zapoczątkowało zatrudnienie Anny Bujak w charakterze asystentki technicznej w pracowni technik rzeźbiarskich. Od 2014 roku pracowała na stanowisku asystentki w pracowni metalu, a od 2018 roku stanowisku adiunktki. W 2018 roku Anna Bujak rozpoczyna samodzielne prowadzenie lub współprowadzenie pracowni i przedmiotów m.in. pracowni metalu, pracowni rzeźby dla kierunku Ceramika czy wspólnie z dr Karoliną Freino przedmiotu rynek sztuki. Nieustannie zbiera doświadczenia dydaktyczne

przebywając drogę od pracowni technologicznych do dyplomującej pracowni rzeźby(od 2022 r. pracuje w pracowni rzeźby prowadzonej przez prof. Aleksandra Zyśko). Podejmuje kolejne wyzwania. Równolegle rozwija własną twórczość, a jej osobista droga rozwoju daje siłę jej działalności dydaktycznej. Podstawą takiego stwierdzenia jest багаż jej własnych doświadczeń i przemyśleń przedstawiony w tekstach zebranych w dokumentacji habilitacyjnej .

Dokumentacja przedstawiona przez dr Annę Bujak to starannie zebrane i opracowane materiały. Z wielką uważnością i odpowiedzialnością. Wskazujące jej rozwój artystyczny zarówno w warstwie obrazu jak i słowa. Dokumentacja jest kompletnym zbiorem informacji, który w wyważony i czytelny sposób prezentuje zarówno drogę jak i dorobek artystyczny Anny Bujak. Ukazuje jej fascynacje artystyczne oraz teksty będące bazą jej refleksji na temat otaczającego ją świata jako źródła inspiracji. Zapoznając się z przedłożonymi materiałami nie mam wątpliwości, że przywołane publikacje są głęboko przez nią rozpoznane, a dzieła wskazanych artystów głęboko przeanalizowane i przeżyte. To dzięki dokumentacji mogłam w komfortowych warunkach przejść pomiędzy pracami Anny Bujak, starać się zrozumieć jej decyzje i wybory oraz pójść tropem wskazanych źródeł. Cenny dla mnie był też zapis rozmowy pomiędzy Małgorzatą Malinowską - Klimek, a Anną Bujak zapisany w katalogu towarzyszącym wystawie z 2022 roku „Świat Blasku” w Zamku Sieleckim. Unaoczniał mi, że teoretyczne rozważania Anny Bujak to dla niej baza; inspiracja lub punkt odwołania, kręgosłup osobisty i artystyczny. Pozwalający uczciwie i z jej własnej perspektywy podejmować w swoich pracach temat traumy, utopii, wielowarstwowości pamięci bazujący na jej własnych kompetencjach kulturowych. Od odbiorcy nie wymaga tego samego. Jego doświadczenia kulturowe mogą być zupełnie inne i wtedy zaciekawienie pracami i podjętym tematem staje się przewodnikiem po wystawie, stwarzając możliwość budowania przez innych własnych spektrów odbioru, które w perspektywie mogą rozbudować dotychczasowe narracje artystki. Nauka płynie wtedy w obu kierunkach. Otwartość na innych, ich wrażliwość i świadomość doskonale charakteryzuje budowany przez Annę Bujak dialog z widzem, oparty na wierze w wyjątkowość sztuki i tworzonej za jej sprawą trochę idealistycznej przestrzeni o refleksji. Odbiorca prac Anny Bujak wiele więc może doświadczyć w utopijnych przestrzeniach budowanych przez nią wystaw. W ciszy usłyszeć to co za sprawą prac mówi o świecie artystka, np. na wystawie „Świecie Blasku” gdzie stworzone utopie mają feministyczne źródła.

Działalność artystyczna

Anna Bujak jest artystką wizualną. Autorką rzeźb , obiektów , instalacji, rysunków i fotomontaży. Studia rzeźbiarskie odcisnęły wyraźne piętno na jej działaniach artystycznych często wchodzących w dialog z miejscem i przestrzenią. Do realizacji swoich prac Anna Bujak wykorzystuje różne materiały: stal, plastik, włosy, kamień, rzeczy gotowe często z przeniesioną przez nie historią, itd. Sama buduje, czy wręcz wytwarza swoje prace. To ważny element jej twórczej strategii. Pomysł pracy wyzwala użycie materiałów i jej formę. Jej złożoność, bądź prostotę. Prace Anny Bujak budowane są na zasadzie kontrastów i zaskoczeń. Nieoczywistych rozwiązań formalnych i wieloznaczności. Są też konstruowane z

subtelnych elementów , śladów, prostych gestów. Użytych w ilościach niezbędnych, nie nadmiarowych. Tym co charakteryzuje prace artystki to klarowność i brak przeładowania. Obiekt czy instalacja wraz z otoczeniem które je dopełnia, wspólnie stwarzają osobie rozpoznającej pracę przestrzeń interpretacyjną i pole do odczytu dzieła. Spotkanie pracy i odbiorcy stwarza sytuację kompletną. Prostota i często znakowość tworzonych przez habilitantkę prac inspirują aktywność widza i afektywną refleksję, którą artystka lokuje w zbiorze ważnych elementów sprzyjających spotkaniu dzieła z odbiorcą.

Złożoność świata i mnogość zagrożeń nawarstwiających się w ostatnich latach zainspirowały działania twórcze Anny Bujak. Artystka unaocznia i zauważa ich skutki. To intensywnie przeżyta eksploatacja zasobów Ziemi, bezrefleksyjność człowieka, czas pandemii, zagrożenia konfliktami stały się iskrą wyzwalającą kolejne artystyczne reakcje rzeźbiarki. Pierwsza, którą chciałam przywołać miała miejsce w 2011 roku kiedy Anna Bujak uzbrojona w wiedzę i umiejętności finalizowała akademicką edukację i realizowała pracę dyplomową. Rozpoczęła już wówczas kroczyć bardzo wyrazistą drogą artystyczną. Dyplomowa „Archeologia form”, pełne niepokoju stado bezgłowych zwierząt to praca o bardzo silnym przekazie i oddziaływaniu, wyzwalająca między innymi refleksję o relacji człowiek – zwierzę, albo szerzej relację kultura – natura oraz to na czym artystce zależało, afektywną recepcją. Siła pracy i podjęty temat spowodowały, że została ona dostrzeżona oraz wielokrotnie prezentowana (co potwierdza lista wystaw i upublicznień w różnych mediach) i nagradzana (m.in. na Najlepszych Dyplomach w Gdańsku w 2011 r.). Pomimo upływu czasu „Archeologia form” nieustannie wyzwala przejmującą refleksję i potwierdza rolę jaką do odegrania może mieć artysta w dyskursie społecznym, który za sprawą swojej wrażliwości i intuicji podejmuje temat ważny społecznie opracowując trafną formę wyzwalającą refleksję i stwarzającą warunki spotkania sztuki i odbiorcy. To z oddali beztroskie stado pasących się zwierząt z bliska okazuje się zbiorem blaszanych powłok, symbolicznym zapisem tego co po sobie zostawia triumfujący człowiek. Wykorzystanie przez Annę Bujak języka rzeźby w tej instalacji to bezsprzecznie jej siła, bo rzeźba w swoim komunikowaniu jest najbliższa człowiekowi. Oddziałuje wprost i namacalnie. Poprzez bezpośredni kontakt z odbiorcą łatwiej uruchamia jego wyobraźnię i refleksję oraz buduje z nim naturalną relację. Sama artystka wykorzystywała tę strategię przez kolejne lata unaoczniając moc i siłę powiązania obiektów sztuki z percepcją odbiorcy, na wagę których wielokrotnie wskazuje łącząc budowane przez siebie dzieła powstające na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Annie Bujak udało się stworzyć już przy okazji dyplomu indywidualny język plastyczny oraz wejść w strefę symbolu, który od tamtego czasu, nieustannie jest obecny w jej artystycznych wypowiedziach. Symboliczne formy, stwarzane przez Annę Bujak są nośnikami idei. Tworzone przez artystkę proste formy-znaki wypełnione są treścią i energią czasami aż do granic wytrzymałości. Tak jak w pracy doktorskiej, a szczególnie w jej części przedstawiającej zwierzęce szkielety, w której Anna Bujak zarysowane linią sylwetki zwierząt dopełniła zwierzęcymi czaszkami. Stworzyła przedstawienie totemiczne, ale w moim odczuciu też niepokojące i graniczne za sprawą czaszek często kojarzonych z kruchością życia. Choć można je też odebrać jako działanie naprawcze. W naturze trudno jest jednak odwrócić tak zaawansowany proces destrukcji. Bezrefleksyjność ludzkich poczynań często prowadzi do katastrofy. Stąd bardzo silna refleksja wyzwolona za sprawą „Metafory cienia”. Przejmujące są w mojej ocenie obie

przywołane prace podejmujące obok już wielokrotnie wspomnianego afektu wątek traumy która nie zawsze jest doświadczeniem własnym artystki jak chociażby w pracy „Utopia/Utoya” w której staje się doświadczeniem pokolenia a raczej zasygnalizowaniem tego doświadczenia. Przywołane pojęcia nieustannie ważne dla Anny Bujak z czasem dopełni równie ważny wątek tematyczny – pamięć, który odegra bardzo ważną rolę w późniejszych pracach artystki.

Praca habilitacyjna

W przygotowanym na potrzeby habilitacji autoreferacie Anna Bujak bardzo czytelnie wskazuje obszary wokół których pracuje i pojęcia które inspirowały jej badania i wpływały na formę prac. Ukazuje drogę jaką przeszła poczynając od realizacji pracy dyplomowej, która jak już wspominałam była wyrazistym doświadczeniem oraz bazą jej kolejnych działań. Artystka wskazuje też w nim punkty zwrotne własnych działań i uwypukla zmiany. Autoreferat ma spójną konstrukcję i czytelną narrację. Świetnie dopełnia doskonale przygotowane materiały dokumentujące oraz prezentuje wielopłaszczyznową działalność Anny Bujak podlegającą ocenie recenzyjnej. Uzupełnia też zaprezentowane dzieło habilitacyjne.

Na pracę habilitacyjną dr Anny Bujak składają się prace powstałe w latach 2019-2022 zaprezentowane na dwóch indywidualnych wystawach „Eutopia” w warszawskiej Galerii XX1 i „Świat Blasku” w Galerii Extravagance w Zamku Sieleckim w Sosnowcu. Prace podejmują motyw traumy już od jakiegoś czasu obecny w twórczości artystki oraz nowo podjęty motyw utopii. Są zbiorem o bardzo osobistym charakterze zarówno ze względu na podejmowane tematy jak i miejsce powstania wielu prac opisane przez autorkę jako przestrzeń domowa. Ważny wydaje się też czas powstania prac – czas pandemii, czas izolacji i zamknięcia, długotrwałego przebywania z samą sobą. Ten czas determinuje jak sądzę również podejmowane w pracach zestawu habilitacyjnego wątki traumy i utopii, ale przy założeniu wykluczenia jej narracyjnego charakteru i komunikowaniu w pracach o traumie. Anna Bujak założyła, że chce tylko „dotknąć” odbiorcę tym tematem i zamknąć ją wewnątrz dzieła do którego można, ale nie trzeba dotrzeć. Trauma jest zatopiona w czterech pracach tego zestawu „Utopia/Utoya”, „Serbia aż po Tokio”, „Eutopia” i „Pętla”. W pierwszej dotknąć traumy można w momencie właściwego odczytania słowa Utoya w odbiciu lustrzanym, w drugim nadinterpretowując tytuł pracy, w trzeciej odczuwając strach i odrazę obcując z przyklejonymi do ściany zębami, a w ostatniej obserwując ukręconą z włosów pętlę pod którą stoi koślawy stołek. Wszystkie prace operują nadużyciami i przekroczeniami których odbiór może wywołać odczuwanie dyskomfortu. Obcowanie z tymi pracami i dociekliwość odbiorcy może wybudzić ukryte demony. Pierwszy rzut oka na prace z tej grupy nie zapowiada nic strasznego. Dopiero wnikliwa obserwacja czy odczytanie kodów kulturowych mogą unaocznic ukrytą tajemnicę. Często w życiu spotykamy się z podobnymi sytuacjami, chroni nas przed nimi nasza nieświadomość. Drugą grupę prac z zestawu habilitacyjnego stanowią prace utopijne powstałe w „dobrym miejscu” – przestrzeni domowej, przestrzeni utopijnej oderwanej od rzeczywistości. Powstałe w nieśpiesznej domowej, pandemicznej atmosferze na drodze przekształcania rzeczy gotowych, zebrane w serię „Osobliwości”. Utopijne są też prace z trzeciej grupy składającej się na zestaw habilitacyjny. Zaprezentowane na wystawie „Świat Blasku” powstałe na zasadach ustalonych przez

artystkę :”Axis Mundi”, „Stress test”, „The Bubble of Troubles” i „Pangea Ultima”. Prace są formą osvajania strachów, pochodzących ze świata zewnętrznego, a odczuwanych silniej za sprawą pandemicznej izolacji. W tej serii moją uwagę zwróciła seria zwizualizowanych wybuchów atomowych. Niedużych rozmiarów obiektów , estetycznych, miękkich kolorowych i choć niektóre przybierają formę włochatego pająka to nie wyzwalają lęków. Podobnie dobre skojarzenia wywołuje praca „The Bubble of Troubles” ilustrująca błysk zainicjowany wybuchem nuklearnym. Tworzące ja opaski zaciskowe doskonale symulują błysk i nie wywołują lęków. Wyrosły w cieniu pandemii zestaw habilitacyjny to zestaw odcinający się od trudnej rzeczywistości, budujący utopijne światy lub tylko przedmioty. Jest strategią ucieczki za sprawą uśpienia i obłaskawienia demonów. Jest piękną opowieścią o stwarzaniu własnych utopii, ratujących nas przed zagładającymi przez okna demonami naszych czasów. Czasową izolacją, którą możemy przetrwać na naszych zasadach. Propozycja chwilowego odcięcia, naturalnie przekształcającego nasze otoczenie za sprawą wykorzystywanych wcześniej strategii jest zabiegiem pozwalającym funkcjonować w miarę normalnie wobec trudów czasów w których żyjemy. Praca habilitacyjna autorstwa Anny Bujak jest pracą aktualną. Odnoszącą się do naszych zmagania z rzeczywistością. Powstała ze zwyczajnych materiałów, często znalezionych czy zaanektowanych na potrzeby pracy. Przeorganizującą nasze otoczenie. Autorka mówi o stwarzanych przez siebie światach „że jest właścicielką swojej utopii, a w projektowanej przestrzeni czuje się wzmocniona”. Praca jest dziełem oryginalnym i otwierającym przed autorką nowe obszary działania.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Już na wstępie recenzji przywołałam rozległe doświadczenie dydaktyczne dr Anny Bujak. Asystowała w pracowni metalu, prowadziła wiele pracowni i przedmiotów również dla studentów innych Wydziałów wrocławskiej ASP. Zdobyła w związku z tym wiele nowych doświadczeń nie tylko dydaktycznych oraz zbudowała własne metody współpracy ze studentkami/studentami aby jak najskuteczniej przekazywać swoją wiedzę i doświadczenie. Formy pracy i stymulacji studentek/studentów do samorozwoju interesująco opisała w części dokumentacji habilitacyjnej odnoszącej się do działalności dydaktycznej. Znalazłam tam wiele informacji dotyczących programów poszczególnych, prowadzonych przez nią pracowni i przedmiotów. Moją uwagę zwraca nacisk kładziony przez Annę Bujak na rozmowy i indywidualne realizacje. Rozmowy dopełniające, wskazujące źródła inspiracji i rozwiązania technologiczne. Na podstawie zaprezentowanych w dokumentacji habilitacyjnej świetnych efektów pracy ze studentkami/ studentami mam pewność że współpraca przebiegała efektywnie. Znajduję w niej bardzo zróżnicowane prace studentek/studentów realizowane w poszczególnych pracowniach, które potwierdzają za sprawą różnorodności formalnej i tematycznej deklarowaną przez Annę Bujak uważność na indywidualne drogi pracy , a co za tym idzie indywidualnego rozwoju studentek/studentów.

Pracę Anny Bujak ze studentkami/studentami na Uczelni dopełniają organizowane przez nią działania pozaakademickie. Organizuje wiele wystaw studenckich w tym wystawy prac w Browarze Mieszczańskim we Wrocławiu w ramach cyklu MINIMALIA obejmującego indywidualne prezentacje również absolwentek/absolwentów akademii. Przez kilka lat Anna

Bujak prowadziła plener rzeźbiarski im. M. Bogusza w Pleszewie, a w minionym roku plener COSNIC NATURE w CRP w Orońsku, które przeniosły w otwartą przestrzeń realizowane w bardziej kameralnej wersji w warunkach uczelnianych prace z metalu. Przed artystką w roku akademickim 2022/2023 otworzył się nowy etap pracy na Akademii, rozpoczęła bowiem współpracę z prof. Aleksandrem Zysko w kierowanej przez niego pracowni rzeźby. Przychodzi tam z rozległym bagażem doświadczeń przyniesionych również z przestrzeni pozauczelnianej.

W trakcie swojej pracy na uczelni trzydziestokrotnie recenzowała prace magisterskie, w tym po uzyskaniu stopnia doktora przygotowała 12 recenzji. Była promotorem pomocniczym w trzech doktoratach (mgr Pawła Czeakańskiego, mgr Marcina Michalaka, mgr Wojciecha Małka), miała zatem swój udział w promowaniu młodej kadry.

Aby jednak dydaktyka mogła być sprawnie realizowana ważna jest również działalność organizacyjna stwarzająca tak jak działania Anny Bujak komfort studiowania, usprawniająca proces dydaktyczny. Do czego też swoimi działaniami Kandydatka przez lata się przyczyniała.

Działalność organizacyjna Anny Bujak podobnie jak dydaktyczna jest wielopłaszczyznowa i przekracza ramy Wydziału Rzeźby i Mediacji Sztuki i dotyczy całej Akademii oraz wrocławskiego środowiska artystycznego. Obejmuje organizację bądź współorganizację wystaw i sympozjów, w tym międzynarodowych oraz prace na rzecz uczelni. W latach 2017-2020 Anna Bujak była głównym sekretarzem egzaminów wstępnych na ASP we Wrocławiu, pracowała w Radzie Szkoły Doktorskiej i nowopowstałej Szkoły Doktorskiej, a obecnie przygotowuje i redaguje dwutomową monografię Wrocławskiej Rzeźby którą w ramach działalności badawczej, która jest też ważnym elementem jej uczelnianej i artystycznej działalności poszerzającej i rozwijającej obszary sztuki. Tylko te trzy przywołania wskazują na dużą jej aktywność organizacyjną, ale jak pokazują efekty działań, bardzo skuteczną.

Aktywność naukową i badawczą Anny Bujak świetnie ilustrują zapisane w dokumentacji spisy jej działań. Wśród nich są obszerne zestawienia nagród i wyróżnień otrzymanych przez artystkę oraz bogate listy wystaw i realizacji. Wiele z nich miało miejsce w znaczących dla kultury polskiej miejscach sztuki (Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Galerii Labirynt w Lublinie, Galerii XX1 w Warszawie, Galerii BWA w Legnicy czy Muzeum Narodowym w Gdańsku), wiele też było prezentowanych na wystawach poza granicami kraju. Prace Anny Bujak są rozpoznawalne i widoczne na stronach internetowych wielu instytucji wystawienniczych za sprawą udziałów w organizowanych przez nie wystawach i wydarzeniach. Jej prace mają wyraźny odautorski ryt i pomimo zachodzącej na przestrzeni lat ewolucji twórczości kojarzone są z ich autorką. Proces zmian przebiegający konsekwentnie i rozwojowo pozwala na wiązanie nowopowstających prac z ich autorką. Potwierdza to spójność języka sztuki i zapisanej w tworzonych przez artystkę pracach refleksji.

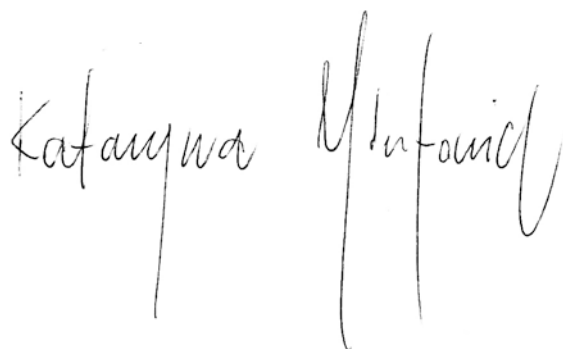
Wysoko oceniam dorobek artystyczny dr Anny Bujak oraz przedstawione do oceny dzieło, w związku z postępowaniem habilitacyjnym wszczętym przez Radę Dyscypliny Artystycznej

Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Praca habilitacyjna jej autorstwa została zrealizowana w okresie pandemii i uwzględniła uwarunkowania czasu w którym powstała. Jest żywą reakcją na wynikające z racji pandemii ograniczenia. Stworzony przez Annę Bujak język plastyczny jest prosty, czytelny i wyrazisty. Ułatwia to dekodowanie zapisanych w pracach treści i tropów. Znakowość wielu prac i posługiwanie się symbolem pozwala odbiorcy odkrywać je w sposób aktywny, bez podążania jedynymi, właściwymi ścieżkami interpretacyjnymi. Artystka jest ciekawa odkryć które jej prace wyzwala u innych. Wierzy że sztuka jest otwartą platformą komunikacji pozwalającą nam spojrzeć na pojawiające się problemy z innej perspektywy.

Działalność artystyczną Anny Bujak charakteryzuje świadomość i celowość własnych działań. Jej twórczość jest usystematyzowana i rozwojowa. Wyważona i zaplanowana. Poprzedzona pracą badawczą w odniesieniu zarówno do treści jak i formy.

Z pełnym przekonaniem stwierdzam, że przedstawione dzieło habilitacyjne oraz dorobek twórczy, dydaktyczny i organizacyjny dr Anny Bujak spełniają wymogi określone w art.2019 ust.1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U z 2021r. poz.478 ze zm.).

Katarzyna Józefowicz

A handwritten signature in black ink, reading 'Katarzyna Józefowicz'. The signature is written in a cursive, flowing style with some loops and flourishes.